

สิ้นปี

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๔

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

สิ้นปี ปิดบัญชีปีหนึ่งหมดเรื่องหมดราวกันไป อันนี้ก็เหมือนกัน ปี ๔๔ ชีวิตนี้ปิด ปิดเฉพาะปี ๔๔ แล้วเรียกกลับมาไม่ได้เลยนะ วันเวลาจะเรียกกลับมาไม่ได้ เป็นเด็กเป็นเล็กนี่ดีมากเลย อายุมากขึ้นนี่มันดีขึ้น พออายุมากขึ้นอยากเป็นผู้ใหญ่ไฉ่ๆ แต่ผู้ใหญ่มีแต่แก่ไปๆ วันเวลาล่วงไปๆ บัดนี้เราทำอะไรอยู่ ถ้าเราไม่ได้สติตั้งนะเราจะตื้นกับโลกไป โลกนี้เป็นเรื่องที่น่าตื่น น่าสนใจไป แต่มันหลอกลวงหมดคนะ

เวลามหรรพ เวลามีการมิงงานขึ้นไป มันมีความสุขของมัน มันเพลินชั่วครั้งชั่วคราวเท่านั้นแหละ ความเพลินชั่วครั้งชั่วคราวไปมันเป็นไปไม่ได้ ชีวิตเราเกิดมามันหาสาระแก่นสารไม่ได้ สิ่งที่เป็นแก่นสารที่จะพึ่งพาอาศัยได้ แต่พึ่งไม่ได้ เห็นไหม สิ่งที่เป็นนามธรรมนี่มันจะพึ่งได้ ถ้าใจมีหลัก เห็นไหม

การทำสมาธิ ตอนนี้เริ่มมีปัญหา มีปัญหาที่ว่าทำยังไงให้เป็นสมาธิ แล้วทำสมาธิ ทำหลักของใจทำได้อย่างไร หลักของใจนี้ มันมีสอนต่างลัทธิ มันเป็นสมาธิ ทำสมาธิ ทำอย่างนั้นไป ทำไป ทำของเราไปแล้วมันเป็นประโยชน์อะไรกับเรา เห็นไหม ทำสมาธิเพื่อสมาธิ อันนั้นเพื่อผลประโยชน์ของเขา จุดมุ่งหมายคือแก่นั่นเอง แต่ของเราองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำสมาธิมาเพื่อเอาสมาธินั้นมาเป็นการวิปัสสนา เอาหลักสมาธิมา มันมีปัญหาต่อยอดไง คือ สมาธิ ปัญญา

ถ้ามีปัญหาขึ้นมา อย่างที่เขาตื่นโลกกัน เราจะไม่วิ่งไปกับเขาเลย ความเป็นไปของเขา เป็นไป โลกเป็นมวณชนอย่างนั้นเรื่องของมวณชน เขาจะเป็นไปให้เขาเป็นไป แต่เราไม่เป็นไป กับเขา เรามีหลักยืน ถ้าเรามีหลักยืนเราจะเหมือนกับคนดูกีฬา ถ้าเราไม่มีหลักยืนเหมือนกับคน เล่นกีฬา เหนื่อยมากนะ แต่ก่อนความคิดเราไม่เป็นอย่างนี้ เราตื่นเดินไปกับเขา แล้วเฮไปกับเขา หมด เฮไปกับเขาหมดนี้ชีวิตมันหมดไป ความเหนื่อยยากออกมาขนาดไหน สะสมมาทั้งปีๆ เพื่อ มาทุ่มให้กับตรงนี้ ชีวิตหามาแก่นี่เอง อันนี้เป็นแก่นสารที่พึงเลย มันไม่ใช่

แก่นสารที่พึงมันอยู่ในหัวใจของเรา แก่นสารที่พึงในหัวใจของเรานี้ หัวใจของเรามันมี สิ่งของมันประเสริฐอยู่ แต่มันซุกอยู่ในหัวใจ พยายามหาตรงนี้ให้เจอ ถ้าตรงนี้เจอนี้เราเหนื่อยรังใจ เราได้ ถ้าเราเหนื่อยรังใจเราได้ มันจะเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา มันจะสิ้นปี สิ้นเดือนไป มันกลับสด สว่าง เห็นใหม่

ปิดบัญชีชีวิต บัญชีชีวิตปีนี้ต้องปิดไป แล้วเรียกกลับมาไม่ได้อีกเลย ตรวจบัญชีย้อนหลัง ก็ได้แต่ความนึกไป เป็นอดีตไป เห็นใหม่ อดีต อนาคต อนาคตยังมาไม่ถึง ปัจจุบันจะดีขนาด ไหน ถ้าปัจจุบันดีเราก็ยังยั้งตัวเองได้ สิ่งของมันจะเป็นไปให้มันเป็นไป มันเป็นไปนี้เราวางไว้ ไม่ได้ ไม่ใช่จะไปเหนื่อยรังเข้ามาจนเราชื่อนั้นกลับมา

เหมือนกับทางหลวง เห็นใหม่ ธรรมชาติมันเป็นความจริง มันสลับเปลี่ยนไปโดย ธรรมชาติของมัน ธรรมชาติต้องผลัดเปลี่ยนไปอย่างนั้น ไม่มีอะไรจริงยั่งยืนแล้วหมุนเวียนไป ชีวิตเราถ้าไม่มีแก่นสาร เราก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง มันก็หมุนเวียนไปตามธรรมชาติอันนั้น แต่ หลักของมัน หลักของสัจธรรม มันพ้นจากธรรมชาติได้ ฐากูของธรรมชาติไว้แล้วปล่อย ธรรมชาติไว้ตามความเป็นจริง

ธรรมะนี่ก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง แต่ความรู้ธรรมะนั้นเหนือธรรมชาติ เหนือธรรมชาติ เห็น ใหม่ ธรรมะนี้เป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะคือทฤษฎี ความเข้าใจ แต่ สิ่งที่เข้าใจธรรมะนั้นแล้วปล่อยธรรมะไว้ คือไม่ฝืนกับความเป็นจริงที่มันหมุนไป มันจะหมุนไป ให้มันหมุนไป แต่เรามีหลักยืนของเราขึ้นมา

หลักยืนของเรา เห็นไหม จิตตั้งมั่นเท่านั้นเอง ถ้าจิตตั้งมั่นแล้วมันพยายามค้นคว้าของมันขึ้นมาเนี่ย ปัญญาที่ค้นคว้า ปัญญาในการชำระกิเลส ปัญญาในการประคองตัวนะ ประคองตัวให้อยู่ในศีลในธรรมนี้ก็ต้องใช้ปัญญา สิ่งใดเป็นประโยชน์กับเรา สิ่งใดไม่เป็นประโยชน์กับเรา โลกมันเป็นประโยชน์กับเราไหม? เป็นประโยชน์กับเราส่วนหนึ่ง จะบอกไม่เป็นประโยชน์ไม่ได้เลย เพราะเกิดมาจากโลก เห็นไหม ทุกคนเกิดมาจากโลก

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดมาจากแม่ มีแม่คลอดออกมา เกิดมาจากโลกเหมือนกัน แต่เอาโลกนั้นมาทำคุณงามความดี หรือเอาโลกนั้นมาเป็นโลกต่อไป ถ้าเอาโลกนั้นมาเป็นโลกต่อไป มันก็จะหมุนเวียนอยู่ในโลกนั้น หมุนไป ถ้าเอาโลกนั้นมาทำความดี โลกถึงเป็นที่พึ่งได้ส่วนหนึ่ง เราเกิดมาในโลกเราต้องอาศัยโลกอยู่ นี่ส่วนประกอบของโลกเขา แล้วเราเข้าใจหลักธรรมขึ้นมาอีกนี่ เรามีความที่ว่ามันออกไปจากโลกเขา มองโลกเขาหมุนไปตามธรรมชาติของเขา เราหลุดออกไปจากโลกอีกอย่างหนึ่ง ไปยืนดูเขา เห็นไหม พ้นออกไป

แต่กว่าจะพ้นออกไปมันต้องฝืนกับความรู้สึกของตัวเองนะ เวลาประพฤติปฏิบัติ คนไม่ประพฤติปฏิบัติจะไม่เข้าใจเรื่องอย่างนี้ เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาอยู่ในป่าในเขาขึ้นมาเนี่ย มันจะน้อยเนื้อต่ำใจ อาจารย์ถึงบอกว่า สมณะเรานี้เหมือนผ้าจีวร เวลาอยู่ในป่าในเขาทำตัวเหมือนผ้าจีวร มันไม่มีความสำคัญสิ่งใดๆ ทั้งสิ้น ถ้าไม่มีความสำคัญสิ่งใดๆ ทั้งสิ้น เราก็ต่างๆ ไป

สัตว์ปามันก็อยู่ในป่าเหมือนกัน มันอยู่ของมันได้ เราก็ต้องอยู่ของเราได้ แต่เราไม่อยู่เหมือนสัตว์ป่า สัตว์ปามันอยู่ในธรรมชาติของมัน มันอยู่อย่างนั้นเพราะธรรมชาติของมัน มันเกิดในป่า มันอยู่ในป่า แล้วมันก็ตายไปในป่า มันก็เป็นอย่างนั้นไป แต่เราเข้าไปป่าเพื่อหาที่วิเวกหาที่วิเวกเพื่อหาชิ้นงาน เห็นไหม หาชิ้นงานในหัวใจของเรา เราเข้าไปในป่านี้นมันจะน้อยเนื้อต่ำใจว่าเราไม่มีอำนาจวาสนาเราต้องทุกข์ต้องยาก นี่มันจะเกิดขึ้นนะ

วิเวก เวลามันวิเวกมันวิเวกอยู่ แต่เวลาจิตมันผลัดไสออกไป มันจะคิดออกไปเลย เราต้องมาทุกข์มายากทำไม ทำไมเราต้องมาทำตัวอย่างนี้ให้มันทุกข์ยาก โลกของเขา ทำไมเขาอยู่ของเขาได้ เขาก็มีความสุขของเขา เราอยู่อย่างนั้นไม่ได้หรอก เราอยู่อย่างนั้นก็ได้ มีความสุขของเขา

อย่างนั้น แต่ความสุขอันนั้นมันเหยื่อล่อ เห็นไหม มันเกี่ยวเบ็ดไว้ เบ็ดมันเกี่ยวปากไว้ เวลาแก่
ชราภาพขึ้นมาแล้วอยากจะหาทางออก เวลามันเหงา มันว่าห่วยจะหาทางออก ก็ไม่ทันแล้ว

สิ่งที่ไม่ทันเพราะอะไร? เพราะเราไม่ได้เตรียมตัว แต่เวลาเราน้อยเนื้อต่ำใจว่าเราทุกข์เรา
ยาก ทำไมเราต้องมาลำบากลำบาก เขามีความสุขกัน เขาเป็นไป เขาเอาความสุขนี้มาเป็นความคิด
กิเลสมันหลอก เห็นไหม หลอกว่าสิ่งที่เขาอยู่กันนั้นมันมีความสุขของเขา...ความสุขแบบ
เหยื่อล่อเบ็ด ถ้าเบ็ดมันเกี่ยวไว้มันกังวลมันทุกข์ยากนะ มีความกังวล ความผูกพันนี้

มีลูกมีเต้าขึ้นมา มันจะเป็นห่วงเป็นใยไปตลอด แล้วทุกอย่างจะเป็นภาระของเรา เป็น
ภาระ เห็นไหม นี่กว่ามีโช่ทองคล้องใจแล้วมันจะมีความชื่นใจ มันมีความสุขมาให้ ชื่นใจ
เหมือนกัน ถ้ามันประสบความสำเร็จ ถ้ามีบุญกุศลขึ้นมา ลูกเราอยู่ในโอวาทของเรา ลูกเราเป็น
คนดี จิตดวงนี้เกิดมา ลูกมันเป็นบุญญาธิการสร้างสมขึ้นมา ถ้าลูกที่ว่เกิดมาจากบาปจากกรรมที่
เคยสะสมกันมาแล้วมาเจอกัน มันต้องทำให้เราเจ็บปวดหัวใจไป มันต้องเป็นอย่างนั้นไป แล้วแต่
ว่าเกิดมาแล้วเรามีอยู่ที่คนก็แล้วแต่ มันจะไม่สมประโยชน์กับเรา แต่ความสุขใจมันความสุขใจ
ความยิ้มแย้มแจ่มใส ความพอใจที่เราเป็นอย่างนั้น เรามืออย่างนั้น นี่โลก

ถ้าเราคิดในโลก เราก็ใช้ชีวิตแบบโลก ปัจจุบัน ๔ เครื่องอยู่อาศัย หาออกมาทางธรรม ทาง
ธรรมที่เรามาแสวงหากันอยู่ที่นี่ ทางธรรมขึ้นมาให้มีความสุขใจของเราขึ้นมา เขาเป็นไป เป็นไป
โลกก็อยู่กับเขาเหมือนกัน ไม่ฝันโลก เห็นไหม ไม่ขวางโลก ธรรมนี้ไม่ขวางโลก แต่เข้าใจโลก
แล้ววางโลกไว้ตามความเป็นจริง โลกเป็นแบบนั้น ชีวิตของเราเนี่ย น่าเสียดายนะ วันคืนล่วงไปๆ
เราทำอะไรของเราอยู่ ใจตรงนี้มันจะหมดไป แล้วเราเรียกกลับมาไม่ได้

วันเวลาเรียกกลับมาไม่ได้เลย เราแก่เป็นปี เป็นเดือนไป แก่ไปเรื่อย แก่ไปเรื่อย พอกความ
แก่ไป เห็นไหม ร่างกายก็ไม่สมประกอบขึ้นมา ความเป็นไปนี้มันเป็น เวลาเป็นขึ้นมา เจ็บปวด
ขึ้นมาเนี่ย เราอยู่ที่หลัง เห็นไหม แต่เวลาเราวิปัสสนาทำไมเราไม่เห็นอย่างนี้ละ เวลาวิปัสสนาเราไม่
เห็นความเป็นจริงแล้วเราปล่อยวาง ปล่อยวางเรื่องของใจนะ สิ่งนี้มันเป็นโดยธรรมชาติของมัน

เหมือนกับเราอยู่กับโลกนั้นละ เราปล่อยโลกว่าไว้ เขาจะปีใหมปีเก่า เขาเฮฮาไป เราทำความสงบ
 ของใจของเรา มีคุณค่ามากกว่า

ในชีวิตเหมือนกัน ร่างกายมันแปรสภาพไป ไปหาหมอ หาหูกหายากินนี้รักษาไป อัน
 นั้นรักษาไปตามธรรมชาติของเขา แต่ถ้าเรารู้ทัน เห็นไหม ธรรมชาติมันเข้าใจแล้วมันปล่อย
 วางหัวใจ ปล่อยวางร่างกายไว้ หัวใจปล่อยโลกละ เห็นไหม สิ่งที่เกิดจากโลกแล้วมันจะอยู่ใน
 โลกเขา ธาตุ ๔ นี่มันต้องอยู่ในโลก เราตายแล้วเราต้องทิ้งไว้ที่นี่ เราเกิดมาเราก็มาอาศัย อาศัยเนื้อ
 อาศัยเลือดในอกของมารดา อาศัยครรภ์เกิดขึ้นมา อาศัยโลกเหมือนกัน นี่สืบทอดไปอย่างนั้น

เราอาศัยสิ่งนั้นเกิดมาแล้วเราวิปัสสนาของเรา เราเข้าใจแล้วเราปล่อยวางไว้ มันก็เป็น
 โลกอยู่อย่างนั้น แต่ความเป็นจริงหัวใจนี้มันพ่นออกไป แต่ถ้าไม่มีวิปัสสนาเราต้องเกี่ยวพันไป
 ตลอด แล้วยังต้องไปเกิดไปตายแน่นอน สิ่งที่จะไปเกิดไปตายเราจะไปขวางไม่ได้ เราจะฝืน
 ไม่ได้เลย

เราจะฝืนสิ่งนี้ไม่ได้เพราะอะไร เพราะจิตมันต้องไปเกิดโดยธรรมชาติของมัน เราจะ
 ขวางสิ่งนี้ไม่ได้ แต่ธรรมชาติสามารถชำระล้างได้ ถ้าชำระล้างได้ มันหมดสิ่งนี้ออกไป มันจะไม่ไป
 เกิดอีก มันจะไม่เกิดอีกแน่นอนแน่นอนเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำได้ก่อน ครูบา
 อาจารย์ทำได้เป็นชั้นเป็นตอนมา เราต้องสามารถทำได้เพราะอะไร เพราะเรามีหัวใจ เห็นไหม
 หัวใจนี้มีคุณค่า ถ้าเป็นประโยชน์ขึ้นมาจะเป็นประโยชน์กับเรา ถ้าหัวใจมีคุณค่า เราเห็นเรื่องของ
 โลกมีคุณค่า เรามองข้ามหัวใจของเรา หัวใจของเราส่วนผสมที่รับรู้ รับรู้อารมณ์ต่างๆ นี่ต้องใจ
 รับรู้ เวลาตากระทบรูปขึ้นมา เห็นรูปขึ้นมา ใจรับรู้มันถึงจะเป็นรูปขึ้นมา ถ้าตากระทบรูป ใจ
 ไม่รับรู้ขึ้นมามันรับรู้ไม่ได้ เห็นไหม

อารมณ์ที่เราสะสม เราหลงโลกไปนี่เราก็ใช้หัวใจเข้าไปรับรู้ แต่รับรู้ด้วยอารมณ์ แต่ไม่
 เห็นหัวใจของตัวเอง เราทำความสงบของใจขึ้นมา ยับยั้งตัวเองขึ้นมา สิ่งนั้นมีอยู่ เราก็ไม่
 ปฏิเสธ มันมีอยู่โดยธรรมชาติ แล้วใจมันก็ทรงตัวของมันได้อีกต่างหาก ใจทรงตัวของมันได้
 ขึ้นมา เราขึ้นมาเราเห็นตัวของเราเองจะเห็นคุณค่า คนเห็นใจของตัวเองจะเห็นคุณค่าของเราเอง

เป็นสมบัติที่ไปกับเรา เวลาตายใจนี้ไปกับเรา บุญกุศลติดกับใจดวงนี้ไป ใจดวงนี้พัฒนาไปขนาดไหนมันก็เป็นไป

แต่ถ้าใจมันเกิดดับในชาตินี้ เห็นไหม กิเลสมันตายตั้งแต่ชาตินี้ มันเห็นกิเลสมันตายออกไปตั้งแต่ชาตินี้ กิเลสมันหลุดออกไปเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป ใจอิสรเสรีภาพหมดเลย จะไม่เกิดไม่ตาย รู้โดยธรรมชาติของมัน แล้วไม่ตื่นตื่นไปกับสิ่งใดๆ นะ อยู่ของเขาได้ ทรงตัวของเขาได้ อาศัยวันหนึ่งๆ เพื่อจะให้เรื่องของโลกสละไป

สอุปาทิเสสนิพพาน เรื่องของโลก เศษส่วนของโลกทิ้งไว้ที่นี่ แล้วอุปาทิเสสนิพพาน เห็นไหม อุปาทิเสสนิพพานนี้หมดสิ้นไปจากโลก ทิ้งโลกไว้ คั่นสมบัติโลกเขาไป คั่นธาตุ ๔ ให้กับโลกเขาไป ใจเป็นอิสระ แล้วไม่สืบท่ออีก สมบัติอันนี้อยู่ในหัวใจ หัวใจสามารถพัฒนาได้ หัวใจสามารถแสวงหาได้ ทุกคนมีสิทธิ ทุกคนมีเสรีภาพ ทุกคนมีโอกาส แต่ใครทำลายโอกาสของตัวเองก็คือไม่สนใจเรื่องศาสนา ใครสนใจเรื่องศาสนา คนนั้นก็มีโอกาสขึ้นมา โอกาสนี้สามารถทำได้ แล้วหัวใจของเรามีอยู่ในใจของเราเราทำไมไม่แสวงหาสิ่งนั้นขึ้นมา

ใจกับธรรม เห็นไหม ใจต้องแสวงหาธรรม จนธรรมนั้นกับใจเป็นเนื้อเดียวกัน มันทั้งออกไปหมด นั่นละจากกิเลสเต็มหัวใจกับธรรมเต็มหัวใจ แล้วจบสิ้นกันไป ปีใหม่ปีเก่าต้องทำแบบนี้ ถ้ามันสิ้นปีไปแล้วสิ้นกิเลสไป มันจะสุขยอดเลย ก็รีบวิปัสสนาให้ได้ หมดปีไปแล้วหมดไป กิเลสหมดไปด้วยไหม กิเลสมันไม่หมดขึ้นไปด้วย เราก็ต้องทุกข์ต่อไป ถ้ากิเลสหมดไปด้วย มันก็สมความปรารถนาเรา เอวัง